

VYBRANÉ KOMUNIKAČNÍ PROSTŘEDKY UŽÍVANÉ PŘI PÁCHÁNÍ DROGOVÉ TRESTNÉ ČINNOSTI VĚZNĚNÝCH OSOB

SELECTED MEANS OF COMMUNICATIONS USED BY IMPRISONED PERSONS FOR COMMITTING DRUG CRIME

MILAN KOCÍK^{a,b}

^a Police of the Czech Republic, Criminal Police and Investigation Service, Příbram

^b The College of European and Regional studies, the Czech Republic

Abstrakt: Článek představuje některé komunikační prostředky vězňů, užívané k páchání drogové trestné činnosti v prostředí výkonu trestu odnětí svobody. Vzhledem k určité izolaci vězňů, plynoucí ze samotného výkonu trestu, jsou nelegální formy komunikačních prostředků pro vězně osoby klíčovým faktorem. Znalost možných komunikačních prostředků může policejnímu orgánu poskytnout významnou výhodu při odhalování této specifické trestné činnosti.

Klíčová slova: mobilní telefon; komunikační prostředek; věznice; výkon trestu odnětí svobody

ÚVOD

Trestná činnost osob vykonávajících trest odnětí svobody nepodmíněně ve věznicích představuje novou, specifickou formu kriminality, jejíž dynamika vybočuje ze současného vzestupného trendu většiny registrované kriminality. Dle prezentovaných statistik Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky se dominantní kriminalitou vězňů stává drogová trestná činnost v souvislosti s nealkoholovou toxikomanií. Od roku 2014 až do roku 2020 docházelo ke kontinuálnímu nárůstu počtu prověřovaných případů i počtu prověřovaných vězňů, vykonávajících trest odnětí svobo-

dy nepodmíněně, výkon vazby, nebo výkon trestního opatření nepodmíněně u mladistvých osob. Zatímco v roce 2014 evidovala Vězeňská služba ČR prověřování 283 vězňů (Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2004), v roce 2019 to bylo již 1736 osob. (Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2019) Za tuto dobu došlo tedy k enormnímu nárůstu počtu jak prověřovaných vězňů, tak i trestných činů. Dle sdělení Vězeňské služby České republiky (jako povinného subjektu ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím). V roce 2020 zahájily policejní orgány úkony trestního řízení v celkem

1206 případech proti 1420 vězněným osobám. Proti 1348 vězněným osobám zahájil úkony trestního řízení policejní orgán Vězeňské služby České republiky a proti 72 vězněným osobám policejní orgán Policie České republiky. V rámci 1 206 případů bylo prověřováno porušení 1 589 konkrétních ustanovení zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (tr. zákoník). Z uvedeného počtu bylo zahájeno 575 úkonů trestního řízení pro podezření z trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 tr. zákoníku. (zdroj: Sdělení Vězeňské služby České republiky ze dne 26. října 2021 ve věci žádosti o poskytnutí informace), ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 106/199 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Dosud částečně opomíjená specifická forma kriminality vězněných osob tak v budoucnu bude vyžadovat pozornost orgánů činných v trestním řízení s přesahem do prostředí, kde se páchání trestné činnosti již ze samotného účelu trestu obecně nepředpokládá. Uvedenou skutečnost a doprovodná rizika si zcela uvědomuje i VS ČR. V předložené koncepci vězeňství do roku 2025 je jedním ze strategických cílů účinná ochrana vězeňského prostředí od průniku nelegálních látek, potlačování užívání omamných a psychotropních látek vězněnými osobami a důsledná prevence šíření toxikomanie.

Od roku 2017 provedl policejní orgán ÚO Příbram ve spolupráci s pověřeným orgánem Vězeňské služby ČR, věznice Příbram, sérii rozsáhlých realizací drogové trestné činnosti. Nosnou linií prověřované trestné činnosti byl ve všech případech tranzit omamných a psychotropních látek do střežených prostor věznice a jejich následná úplatná distribuce mezi koncové uživatele z řad osob vykonávajících trest odnětí svobody nepodmíněně. Policejní orgán se při prověřování předmětné trestné činnosti musel potýkat se specifiky vězeňského prostředí, která výrazně vymezují mantinely operačního prostoru operativně pátracích prostředků a eliminují užití „běžných“ postupů prověřování. Za základní spojenci prověřovaných trestných věcí lze označit komunikaci mezi jednotlivými subjekty podléhajícími se v rozdílné intenzitě

na sledované trestné činnosti. Obecný předpoklad, že odsouzení mají výrazně omezenou a kontrolovanou komunikaci s venkovním prostředím, se v průběhu prověřování ukázal jako klamný a policejní orgán se tak při prováděném prověřování musel potýkat se širokou škálou komunikačních kanálů, z jejichž obsahu musel vytřídit relevantní, méně relevantní či zavádějící informace. Ambicí předloženého příspěvku není podat ucelený přehled komunikačních prostředků využívaných odsouzenými k realizaci trestné činnosti (uvedené vzhledem k rozmanitosti a vynalézavosti odsouzených by nebylo ani možné), ale pokusit se nabídnout teoreticko-praxeologický vhled na vybrané komunikační prostředky užívané k páchání této specifické trestné činnosti.

MOBILNÍ TELEFONY

Mobilní telefon (dále jen MT) je stále nejběžnější telekomunikační prostředek, jež je v prostředí výkonu trestu odnětí svobody využíván k páchání trestné činnosti. Další komunikační formy (předávání zpráv při povolených návštěvách, korespondence, vzkazy prostřednictvím dalších osob) jsou stále využívány, ale nejsou schopny poskytnout dostatečnou konspirační a zejména rychlostní konformitu, nutnou k zajištění distribučního kanálu OPL do střežených prostor věznice. Režim vězeňského prostředí samozřejmě neumožňuje vlastnictví a využívání MT ze strany odsouzených.

Pro odstranění případných rizik nesmí uvnitř střeženého prostoru věznice mít u sebe MT ani většina příslušníků a civilních zaměstnanců VS ČR. V rámci prováděného prověřování, vedeného ve Věznici Příbram, byla však opakovaně potvrzena skutečnost, že ve střežených prostorách věznic se mobilní telefonní zařízení nacházejí a jsou využívána nejen ke komunikaci s „venkovním“ prostředím, ale byly zaznamenány i hovory uskutečněné mezi odsouzenými z jiných věznic. V jednom případě si vězni dokonce nechávali zahrát písničku ve veřejném rádiu „pro kluky z oddílu 17“.

Nepovolený telekomunikační prostředek se tak stává rozhodujícím faktorem v celkové organizaci

Obr. 1 – mobilní telefon ukrytý v zaslaném balíku (zdroj: Vězeňská služba ČR)

trestné činnosti, jejíž specifika modeluje režim výkonu trestu odnětí svobody. Způsob pronesu mobilního zařízení do prostředí věznice záleží na umístění cílového subjektu a konkrétním zabezpečení střeženého prostoru věznice.

Obecně, na základě praxeologických zkušeností autora, lze konstatovat, že formou balíkových zásilek dochází k zaslání MT zcela ojediněle. Důvodem jsou podrobné kontroly zaslaných balíčků a poštovních zásilek a nerozložitelné technické součásti MT, znesnadňující efektivní ukrytí. Nejčastější tranzitní cestou do střežených prostor se tak stává pronesení mobilního zařízení nebo jeho jednotlivých částí samotným odsouzeným. Dle výroční zprávy VS ČR za rok 2020 bylo v tomto roce pracovně zařazeno průměrně 7561 odsouzených. Tito byli zařazováni na pracoviště ve vnitřním provozu, vlastní výrobě, pro-

vozovnách Střediska hospodářské činnosti Vězeňské služby a u cizích subjektů (uvnitř i mimo věznice). Zejména tzv. venkovní pracoviště umožňují dostatek příležitostí obstarat mobilní telefon, který si odsouzený ponechává ukrytý na pracovišti. Pokud je potřeba mobilní telefon zajistit pro dalšího odsouzeného, který není pracovně zařazen, je tento pronášen do střežených prostor věznice. Z důvodu běžných i nadstandardních kontrol ze strany VS ČR je nejčastější forma přenosu telefonu zabaleného v igelitovém obalu v tělních dutinách. Po obdržení MT je odsouzeným zprovozněn a sofistikovaně ukryt. Přestože každý odsouzený má dle zákona č. 169/1999 Sb. O výkonu trestu odnětí svobody zajištěnu pro své potřeby uzamykatelnou skříňku, je úkryt většinou volen mimo osobní věci a prostory ložnice majitele. (dle § 17 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti

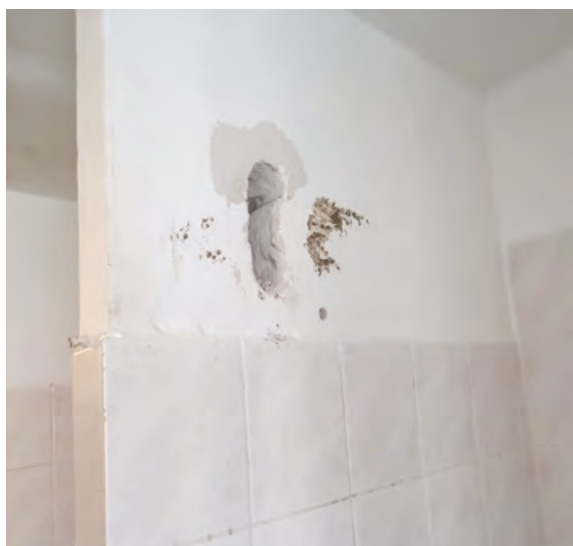

Obr. 2 – mobilní telefon ukrytý v zaslaném balíku (zdroj: Vězeňská služba ČR)

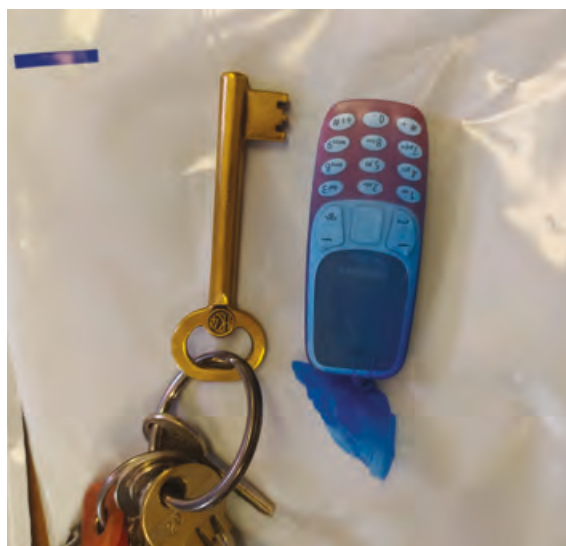
č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, je odsouzený povinen kdykoliv umožnit zaměstnanci Vězeňské služby provést kontrolu svých osobních věcí). V případě nalezení příslušníky VS ČR tak dochází k minimalizaci rizika, že nalezený telefon bude přiřazen ke konkrétnímu odsouzenému. Většinou tak dochází k ukrytí telefonu ve společenských místnostech, společných toaletách nebo umývárkách. Úkryty pro mobilní zařízení jsou rozmanité, často velmi důmyslné, zasahující do stavebně technických prostor budovy věznice.

MT je většinou ukrýváno bez SIM karty, tu si pro svou nepatrnou velikost ponechává majitel karty ukrytou u sebe. Jednak tak opět minimalizuje riziko, že v případě zajištění telefonu bude možné dohledat konkrétního uživatele, a dále znemožní

užití telefonu jiným odsouzeným. V některých případech, zejména pokud je odsouzený umístěn na celovém oddělení, využívají majitelé mobilních telefonů k ukrytí a určitému „servisu“ MT tzv. *tašky*. Tak jsou označeni odsouzení rekrutovaní z nejnižších pater vězeňské hierarchie, kteří mají za úkol po celou dobu ukrývat mobilní telefon jiného a starat se o něj, většinou fyzicky nebo ekonomicky zdatnějšího vězně. Tito mají za úkol mít mobilní telefon neustále ve svém dosahu a v případě neplánované prohlídky ubytoven příslušníky VS ČR jsou odpovědní za okamžité ukrytí telefonu, opět nejčastěji v tělních dutinách. V době, kdy majitel telefon užívá, stojí tento vězeň většinou na strážní pro případ nenadálého příchodu příslušníka nebo zaměstnance VS ČR.

Obr. 3 – odhalený úkryt mobilního telefonu ve věznici
(zdroj: Vězeňská služba ČR)

Obr. 5 – zajištěný mobilní telefon L8STAR
(zdroj: archiv autora)

Obr. 4 – mobilní telefon L8STAR (zdroj: archiv autora)

V případě užití odposlechů a záznamu telekomunikačního provozu, v souladu s ustanovením § 88 tr. řádu, se policejní orgán musí vypořádat se skutečností, že do jednoho MT je vkládáno několik SIM karet různých uživatelů. Velikost SIM karty umožňuje její snadnější pronesení a uschování než v případě MT. Na jednom oddíle věznice se tak může nacházet větší množství SIM karet různých uživatelů, které jsou vkládány do jednoho mobilního zařízení. Mimo hovorů zájmových osob je tak policejní orgán nucen analyzovat a selektovat velké množství telekomunikačního provozu od dalších osob umístěných na daném oddíle a nesouvisejících s prověřovanou trestnou činností nebo naopak zakládající informace o jiné trestné činnosti dalších osob. K uvedenému je třeba zohlednit skutečnost, že aktivní mobilní zařízení je ve vězeňském prostředí často užíváno jako efektivní prostředek pro směnu za tabák, cigarety nebo protislужby.

V souvislosti s opakovaným prověřováním drogové trestné činnosti v prostředí výkonu trestu odnětí svobody byly zjištěny informace o aktivním využívání konkrétního typu miniaturního MT, který splňuje požadavky pro kriminálně motivovanou činnost vězňů. Vyhodnocením získaných operativních informací byl příslušníky VS ČR ve střeženém prostoru věznice v několika případech tento mobilní telefon zajištěn. Jedná se o mobilní telefon L8STAR umožňující volání, psaní SMS a synchronizaci dat přes bluetooth, disponuje slotem pro 2 SIM karty a 1 SD kartu. Nejvýznamnější je velikost telefonu, která jej řadí na první místo oblíbenosti. Velikost telefonu je totiž 6,8 x 2,8 x 1,2 cm a celková váha 0,055 kg. V kombinaci s minimalizací kovových součástí telefonu je tento běžně užívanými detekčními prostředky kovu téměř nezaznamenanatelný. Významným prvkem je i cena tohoto telefonu, která se pohybuje v rozmezí od 500 do 1000 Kč za nový přístroj

TELEFONNÍ AUTOMATY

Reakcí Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR na zvýšený záchyt mobilních telefonů ve stře-

žených prostorách věznic bylo v roce 2017 zavedení volně přístupných telefonních automatů na jednotlivých oddílech věznic. Cílem tohoto opatření mělo být, mimo jiné, snížení množství nelegálních mobilních telefonů ve věznicích a zároveň v souladu s penitenciálními požadavky umožnit odsouzeným častější kontakt s osobou blízkou. Dle § 18 zákona č. 196/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody má odsouzený právo na použití telefonu ke kontaktu s osobou blízkou v době vymezené vnitřním řádem věznice. Zároveň má právo použít telefonu ke kontaktu se svým obhájcem nebo advokátem, který odsouzeného zastupuje v jiné věci. V zájmu nápravy odsouzeného nebo z jiného závažného důvodu lze odsouzenému povolit použití telefonu ke kontaktu i s jinou než blízkou osobou, obhájcem a advokátem. Od roku 2017 tak mohou odsouzení využívat k telefonování telefonní přístroje umístěné a volně přístupné ve společných ubytovacích prostorech oddílů a ubytoven. Telefonování je možné uskutečnit každý den, a to v době od 06:00 do 22:00 hodin, přičemž délka telefonního hovoru či hovorů s osobou je zpravidla 20 minut denně (čl. 11 odst. 2 Vnitřního řádu pro odsouzené věznice Příbram). Telefonní hovory s obhájcem a zplnomocněným advokátem nejsou časově omezeny. Odsouzený, který chce telefonovat, zažádá o přidělení karty telefonního účtu. Dostane stíratelnou kartičku, na které po setření najde individuální číslo svého telefonního účtu a PIN kód k tomuto účelu, které slouží pro přihlášení do telefonního automatu. Zároveň uvede maximálně 5 blízkých nebo jiných osob a jejich telefonní čísla, na která může volat. Před vlastním povolením užívat telefon je kontrolována správnost údajů uvedených v žádosti odsouzeného. Náklady spojené s použitím telefonu hradí odsouzený. Dobití kreditu lze tak, že:

a) odsouzený si prostřednictvím vychovatele zažádá o převod částky ze svého osobního, ve věznici vedeného, účtu na telefonní účet,

b) dobítí kreditu provedou příbuzní a blízcí vězně, a to zasláním peněžní částky na určený bankov-

ní účet. Lze zaslat libovolnou částku, celkový kredit vězně však nesmí překročit částku 2000,- Kč,

c) dobítí kreditu lze také prostřednictvím jiné osoby mimo výkon trestu odnětí svobody pomocí platební karty na internetové platební bráně.

Zejména forma dobítí kreditu, specifikovaná pod body b) a c), je v drogovém prostředí výkonu trestu odnětí svobody využívána jako forma platidla za nelegální látky.

Vězeňská služba je oprávněna se seznamovat s obsahem telefonátu formou odposlechu a pořizovat jejich záznamy. Kontrola se netýká telefonátů mezi odsouzeným a advokátem zmocněným odsouzeného zastupovat, obhájcem a dalšími subjekty (nejde-li o telefonáty s osobou uvedenou v § 17 odst. 3 nebo § 61 odst. 9 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody). Pokud z obsahu telefonátu vzejde podezření, že je připravován nebo páčán trestný čin, předá vězeňská služba záznam telefonátu orgánu činném v trestním řízení.

Nutno však počítat se skutečností, že personální a časové limity VS ČR znemožňují dostatečnou kontrolu realizovaných hovorů.

Jedním z primárních cílů zavedení těchto telefonních zařízení bylo výchovně terapeutické působení na odsouzené. Přestože uvedeného cíle bylo v konkrétních případech jistě dosaženo, nelze opomenout skutečnost, že odsouzení, kteří se dopouští i ve výkonu trestu odnětí svobody nepodmíněně kriminálně závadového chování, získali dostupný komunikační prostředek. I přes stanovená opatření a pravidla užívání telefonních přístrojů je tento některými odsouzenými užíván k přípravě a samotné realizaci trestné činnosti, zejména drogového charakteru.

Zavedení a užívání telefonního přístroje ve střežených prostorách věznic představuje pro policejní orgán významný negativní prvek v případném prověřování trestné činnosti. Vězni mohou užívat telefonní přístroj téměř neomezeně a k volání často využívají i jiné spoluvězně, kteří přes své kontakty mimo věznice vyřizují různé vzkazy nebo plní dílčí úkoly.

ZÁVĚR

Orgány činné v trestním řízení do budoucna budou nuceny reagovat ve zvýšené míře na vzrůstající trend trestné činnosti osob ve výkonu trestu odnětí svobody a cílit své aktivity i do tohoto prostředí, kde se již ze samotného účelu trestu páčání trestné činnosti obecně nepředpokládá. Pro úspěšné odhalování jakékoli formy kriminality je tuto nutné nejdříve fenomenologicky poznat. Policejní orgán si tak musí být vědom specifík vězeňského prostředí explicitně promítnutého do trestné činnosti vězněných osob. Znalost využívání telekomunikačních prostředků tak může být významným faktorem pro úspěšné odhalení této vysoce latentní kriminality.

Konflikt zájmů/Conflict of Interest: Autor prohlašuje, že v souvislosti s tímto článkem je bez konfliktu zájmů.

Corresponding author: por. Mgr. Milan Kocík, MBA. email: milan.kocik@pcr.cz. Policie České republiky, Služba kriminální policie a vyšetřování, Územní odbor Příbram, Žežická 498, 261 23, Příbram

---

Abstract: The article presents some of the means of communication of incarcerated persons used to commit drug offences in the context of a custodial sentence. Given the certain isolation of prisoners resulting from the actual execution of the sentence, illegal forms of communication for prisoners are the key factor. Knowledge of possible means of communication can give the police authority an important advantage in detecting this specific crime.

Keywords: mobile phone; means of communication; prison; execution of custodial sentence

---